

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 20 september 2006

Advies

Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013

Minaraad, 20 september 2006 (afl. 2006/40)
SERV, 20 september 2006

Krachtlijnen

Minaraad en SERV formuleren in voorliggend advies hun standpunten bij het tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma, PDPO 2007-2013.

De Raden stellen vast dat het ontwerp PDPO 2007-2013 slechts summier is ingevuld. Dit verhindert dat de Raden hun adviesrol ten volle kunnen vervullen.

De Raden betreuren tevens dat de Vlaamse Regering niet voluit heeft geopteerd voor het volwaardig betrekken van de diverse doelgroepen bij het hele proces. Slechts nu, op het einde van het proces, kunnen de Raden advies uitbrengen over een onvolledig plan.

Gezien de twee bovenstaande bemerkingen, dringen de Raden er aldus op aan op een volwaardige manier betrokken te worden bij de verdere invulling en uitwerking van het PDPO 2007-2013.

De Raden vragen met nadruk om voldoende tijd en middelen vrij te maken voor de herwerking van het PDPO 2007-2013 in functie van de resultaten van de ex ante evaluatie, de plan-MER en de adviezen (SERV, Minaraad, Vlaamse Land- en Tuinbouwraad, VVP en VVSG).

Er is nog heel wat onzekerheid over de financiering van het PDPO 2007-2013. De Raden vragen meer duidelijkheid en transparantie omtrent de factoren die leiden tot de sterke toename van de noodzakelijke Vlaamse cofinanciering (meer dan een verdubbeling). De Raden vragen om de gevolgen van de 'financiële lasten uit het verleden' in kaart te brengen. Tevens benadrukken ze de nood aan een financieel evenwicht tussen de drie assen, met bij as 3 voldoende budget voor de verbreding.

In een derde deel van het advies gaan de Raden in op de voorgestelde maatregelen. Hierbij leggen ze sterk de aandacht op de effectiviteit en de efficiëntie van de vooropgestelde landbouwmaatregelen.

Inhoud

Krachtlijnen	2
1. Inleiding	5
1.1 Situering advies	5
1.2 Het voorliggend ontwerp PDPO 2007-2013 is slechts gedeeltelijk ingevuld	5
2. Het proces	6
2.1 Betrek de maatschappelijke doelgroepen	6
2.2 Geef invulling aan het partnerschap	6
2.3 Geef volwaardig invulling aan evaluatie	7
2.4 Geef volwaardig invulling aan de plan-MER	7
2.5 Benut de ex ante evaluatie, de plan-MER en de adviezen	8
3. Het financiële kader	9
3.1 Verduidelijk het financiële kader	9
3.2 Onderbouw noodzaak sterke groei Vlaamse financieringsbehoefte	9
3.3 Bewaak lasten uit het verleden: creëer geen nieuwe hypotheek op de toekomst	10
3.4 Streef naar een financieel evenwicht tussen de assen	10
3.5 Landbouwmilieumaatregelen: vraag naar effectiviteit en efficiëntie	10
3.6 Staatssteun	11
4. De maatregelen	12
4.1 Overzicht maatregelen	12
4.2 Maatregelen binnen as 1	13
4.2.1 Reguliere landbouwmaatregelen	13
4.2.2 Integratie van milieudoelstellingen	13
4.2.3 Kwaliteitsregelingen: steun voor landbouwers en steun voor promotie	14
4.3 Maatregelen binnen as 2	14
4.3.1 Duurzaam gebruik landbouw- en bosgrond	14
4.3.2 MTR-randvoorwaarden als nieuw element	15
4.3.3 Natura 2000-maatregelen	16
4.3.4 Biologische landbouw	16
4.3.5 Duurzaam telen en gebruiken van koolzaad en andere energiegewassen	16

4.3.6 Inrichting ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water	17
4.3.7 Kwetsbare zones water	17
4.4 Maatregelen binnen as 3	17
4.4.1 Provinciale plattelandsmaatregelen.....	17
4.4.2 Inzet op verbreding	18
4.5 Maatregelen binnen as 4	18
4.5.1 Leader.....	18
4.5.2 Tien plaatselijke groepen.....	18
4.5.3 Tien Leader-gebieden.....	19

1. Inleiding

1.1 Situering advies

Op 25 juli 2006 ontvingen Minaraad en SERV van de Vlaamse minister van Landbouw een adviesvraag betreffende het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013, afgekort PDPO 2007-2013. Het huidige PDPO 2000-2006 loopt af op 15 oktober 2006.¹ In uitvoering van de nieuwe Europese Plattelandsverordening wordt een nieuw, meerjarig programma opgesteld voor de periode 2007-2013.² Het PDPO 2007-2013 zal op 1 januari 2007 van start gaan. De periode 15 oktober tot 31 december 2006 is een overgangperiode.

Met voorliggend gezamenlijk advies formuleren Minaraad en SERV hun bemerkingen bij het PDPO 2007-2013. Voor wat betreft hun visie ten aanzien van een duurzame strategie voor plattelandsontwikkeling verwijzen de Raden naar hun advies van 24 maart 2005.³

Gezien de korte adviestermijn beperken de Raden hun advies tot de volgende drie invalshoeken: het proces (hoofdstuk 2), het financieel kader (hoofdstuk 3) en de specifieke maatregelen (hoofdstuk 4).

Ter voorbereiding van voorliggend advies organiseerde de Minaraad een hoorzitting op dinsdag 4 juli 2006. De ruime opkomst voor deze hoorzitting en de boeiende vraagstelling wijzen op een brede en onderbouwde interesse bij het middenveld voor het Vlaamse plattelandsbeleid

1.2 Het voorliggend ontwerp PDPO 2007-2013 is slechts gedeeltelijk ingevuld

De Raden benadrukken dat het ontwerp PDPO 2007-2013 - zoals het voor advies werd voorgelegd - zeer onvolledig is ingevuld. Het hoofdstuk III waarin een verantwoording zou moeten gebeuren van de gekozen prioriteiten in het licht van de strategie, beperkt zich tot enkel de vermelding van de titel. De beschrijving van de 40 maatregelen in hoofdstuk IV is zeer summier en bevat weinig toelichting omtrent de specifieke modaliteiten van de maatregel; de gevraagde indicatoren zijn slechts gedeeltelijk ingevuld. Het hoofdstuk V. Financieel Plan bestaat uit drie bladzijden met grotendeels niet ingevulde tabellen. Dit maakt het voor de Raden aldus niet gemakkelijk om zicht te krijgen op de effectieve impact van de voorliggende maatregelen. De gebrekkige terbeschikkingstelling van informatie verhindert dat de Raden hun adviesrol ten volle kunnen vervullen. De Raden vragen dan ook dat Minaraad en SERV in de toekomst nog zullen betrokken worden bij de verdere invulling en uitwerking van dit 'kader'-plan (zie alinea 3.1 en 3.2).

¹ www2.vlaanderen.be/ned/sites/landbouw/plattelandsontwikkeling

² Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELPO).

³ Advies van 24 maart 2005 aan de Vlaamse administratie inzake een duurzame strategie voor plattelandsontwikkeling. MiNa-Raad & SERV 2005|14.

2. Het proces

2.1 Betrek de maatschappelijke doelgroepen

De Europese Plattelandsverordening legt sterk de nadruk op het betrekken van doelgroepen bij de uitwerking van de programma's voor plattelandsontwikkeling. Artikel 6 van EU-Verordening 1698/2005 bepaalt dat plattelandsontwikkelingsplannen moeten opgemaakt worden op basis van nauw overleg tussen de commissie, de lidstaat en diverse instanties. De verordening vermeldt hieronder uitdrukkelijk instanties die representatief zijn voor het maatschappelijk middenveld, niet-gouvernementele organisaties (daaronder begrepen milieuorganisaties) en instanties die tot taak hebben de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen.

De Raden stellen vast dat het maatschappelijk middenveld en de diverse adviesraden nauwelijks betrokken werden bij de opmaak van het PDPO 2007-2013. De start van het proces was veelbelovend. In het voorjaar 2005 werden de Minaraad en de SERV door de Vlaamse administratie gevraagd om hun aandachtspunten te formuleren ten aanzien van de opmaak van een Vlaamse strategie voor plattelandsontwikkeling. Op 24 maart 2005 brachten Minaraad en SERV een gemeenschappelijk advies uit over een duurzame strategie voor plattelandsontwikkeling.

Daarna werden de adviesraden echter niet meer betrokken bij de verdere invulling van de Vlaamse Strategie voor plattelandsontwikkeling. Ook het maatschappelijk middenveld en de milieuorganisaties werden op geen enkele wijze nog geconsulteerd. Zo dienden de Raden onder meer vast te stellen dat de Vlaamse strategische visie voor plattelandsontwikkeling, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 19 mei 2006, niet voor advies werd voorgelegd aan de betrokken adviesraden.

De Raden betreuren dan ook zeer sterk dat de Vlaamse Regering - in de aanloop van dit tweede Plattelandsontwikkelingsprogramma - niet voluit heeft geopteerd voor het volwaardig betrekken van de diverse doelgroepen bij het hele proces. Voor de start van het traject werden SERV en Minaraad gevraagd naar hun visie ten aanzien van een Vlaams plattelandsontwikkelingsbeleid. Slechts nu, op het einde van het proces, kunnen de Raden advies uitbrengen over een onvolledig PDPO 2007-2013. Niettegenstaande wordt in artikel 6 van de Plattelandsverordening duidelijk gesteld dat de lidstaten alle voorwaarden dienen te creëren voor een brede en doeltreffende betrokkenheid van alle geschikte instanties. De Raden dringen er aldus op aan dat de maatschappelijke adviesraden op een volwaardige manier betrokken worden bij de verdere invulling en uitwerking van het PDPO 2007-2013.

2.2 Geef invulling aan het partnerschap

De Raden stellen vast dat onder het hoofdstuk XI. Partners van het PDPO 2007-2013 de SERV, Minaraad, Vlaamse Land- en Tuinbouwraad en de cel Gelijke Kansen in Vlaanderen worden vermeld als partners. Het hoofdstuk blijft evenwel beperkt tot een opsomming van de partners. Nergens staat vermeld in hoeverre en hoe deze partners betrokken zullen worden bij de verdere uitvoering van het PDPO 2007-2013.

Reeds in het advies van 25 maart 2005 vroegen de Raden meer duidelijkheid over de invulling van het partnerschap. De Raden drongen aan op een volwaardige uitbouw van het partnerschap, met aandacht voor de ruime waaier aan alle relevante doelgroepen én met een goede afstemming met het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO). De Raden herhalen aldus hun vraag om in het PDPO 2007-2013 verder toe te lichten hoe het partnerschap - zoals opgelegd via artikel 6 van de EU-Plattelandsverordening - zal worden ingevuld. Bij de invulling van het partnerschap vragen de Raden afstemming met het IPO en met het nieuw op te richten 'Vlaams Ruraal Netwerk'. Onder hoofdstuk 'XIII. Technische bijstand' van het PDPO 2007-2013 wordt melding gemaakt van "een

nieuw centraal gecoördineerd netwerk dat een forum zal bieden voor het bijeen brengen van de relevante bij het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling betrokken actoren.”

De Raden stellen vast dat ook de dienst MER van de Vlaamse Gemeenschap - naar aanleiding van de opmaak van de milieueffectbeoordeling - suggereert om duidelijker aan te geven welke verschillende inspraakmogelijkheden gepland zijn voor het PDPO 2007-2013.⁴

De Raden vragen dat, zowel bij de verdere invulling van het partnerschap (wat betreft de taakstelling evenals de samenstelling) als bij de verdere uitwerking van het Vlaams Ruraal Netwerk, de betrokkenheid van de maatschappelijke adviesraden gegarandeerd wordt ten einde de basis te leggen voor een brede en doeltreffende betrokkenheid van de relevante doelgroepen.

2.3 Geef volwaardig invulling aan evaluatie

De EU-verordening legt sterk de nadruk op evaluatie. Voor het huidige PDPO werd een ex ante evaluatie opgemaakt in 2000 en een tussentijdse evaluatie in 2004. Een ex post evaluatie is gepland in 2008. De Raden stellen vast dat in het PDPO 2007-2013 geen enkele verwijzing gebeurt naar de resultaten van de evaluaties van het huidige PDPO. Nergens worden lessen getrokken, noch wordt vermeld hoe aan de tekortkomingen van het huidige PDPO zal worden tegemoetgekomen of welke nieuwe klemtonen worden gelegd.

De Raden stellen vast dat op 16 juni 2006 de ex ante evaluatie van het PDPO 2007-2013 werd opgestart. De evaluatieopdracht zal afgerond zijn tegen 18 september 2006. Dan pas zullen de resultaten van de ex ante evaluatie beschikbaar zijn. De Raden benadrukken het belang van de ex ante evaluatie die moet toezien op de optimale toewijzing van de begrotingsmiddelen en de verbetering van de kwaliteit van de programmering. De ex ante evaluatie moet een beoordeling omvatten van:

- de behoeften op middellange en lange termijn,
- de te bereiken doelstellingen,
- de verwachte resultaten,
- de gekwantificeerde doelstellingen, met name wat de impact in vergelijking met de uitgangssituatie betreft,
- de toegevoegde waarde van het optreden van de overheid,
- de mate waarin rekening wordt gehouden met de communautaire prioriteiten,
- de uit de voorgaande programmering getrokken lessen en
- de kwaliteit van de regelingen voor de uitvoering, het toezicht, de evaluatie en het financieel beheer.

2.4 Geef volwaardig invulling aan de plan-MER

In uitvoering van de Europese Richtlijn 2001/42/EEG dient een plan-MER opgemaakt te worden voor het PDPO 2007-2013. De Vlaamse administratie heeft hierbij geopteerd voor het integratiespoor waarbij de milieubeoordeling deel zal uitmaken van de ex ante evaluatie van het PDPO 2007-2013.⁵

Op 1 juni '06 werd op het Vlaamse niveau het startsein gegeven voor de milieubeoordeling van het PDPO 2007-2013. De publieke consultatieronde liep tussen 19 juni en 3 juli 2006. Op basis van de startnota en de resultaten van de publieke consultatie stelt de dienst MER van het Departement

⁴ Aanbevelingen milieueffectbeoordeling “Integratiespoor Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013. Vlaamse overheid. Dienst MER. 4 augustus 2006.

⁵ Directorate General for Agriculture and Rural Development, april 2006, Rural Development 2007-2013. Common Monitoring and Evaluation Framework. Draft Guidelines for Ex ante Evaluation (DOC 18).

LNE een nota op met aanbevelingen voor de milieubeoordeling. Het eindrapport zal ingediend worden tegen 18 september 2006. Daarna zal de Vlaamse Regering het PDPO 2007-2013 definitief goedkeuren en voor goedkeuring voorleggen aan de Europese Commissie.

De Raden wijzen er uitdrukkelijk op dat de Europese MER-Richtlijn tot doel heeft voor een hoog niveau van milieubescherming te zorgen en bij te dragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de voorbereiding en de toepassing van plannen met het oog op het stimuleren van een duurzame ontwikkeling. De milieubeoordeling dient te bewaken dat het PDPO 2007-2013 optimaal zal bijdragen aan de aanpak van de milieu-uitdagingen in de betreffende gebieden en dat potentiële effecten van het programma vroegtijdig kunnen worden vastgelegd, zodat er - waar mogelijk - ook tijdig maatregelen kunnen genomen worden.

Wat betreft de opmaak van de plan-MER wensen de Raden nog enkele elementen duidelijk te benadrukken.

De leden van Minaraad en SERV werden - naar aanleiding van de publieke consultatieronde die liep tussen 19 juni en 3 juli 2006 - om advies gevraagd over de plan-MER van het PDPO 2007-2013. Echter enkel bemerkingen ten aanzien van de afbakening van de inhoud van de plan-MER konden hierbij geformuleerd worden (en dus niet ten aanzien van de inhoud).

Bovendien stellen de Raden vast dat een aantal van de maatregelen van het PDPO 2007-2013 die voorgelegd werden voor de plan-MER verschillen van de maatregelen van het PDPO 2007-2013, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering en voor advies voorgelegd aan SERV en Minaraad.

Ten slotte betreuren de Raden dat in dit geval, zowel de beslissing van de Vlaamse Regering (omtrent de voorlopige goedkeuring van het PDPO 2007-2013) als de advisering door de maatschappelijke adviesraden, is uitgevoerd zonder kennis van de resultaten van de plan-MER.

2.5 Benut de ex ante evaluatie, de plan-MER en de adviezen

De Raden stellen vast dat Vlaanderen reeds sinds 2000 weet dat op 1 januari 2007 een nieuw Plattelandsontwikkelingsprogramma van start moet gaan. In die zin betreuren de Raden de zeer grote tijdsdruk die momenteel geldt. De opmaak van de ex ante evaluatie, van de plan-MER en de bevraging van de adviesraden dient op zeer korte termijn te gebeuren, en grotendeels volop in de vakantieperiode.

De Raden vragen met nadruk om voldoende tijd en middelen vrij te maken voor de herwerking van het PDPO 2007-2013 in functie van de resultaten van de ex ante evaluatie, de plan-MER en de adviezen (SERV, Minaraad, Vlaamse Land- en Tuinbouwraad, VVP en VVSG).

3. Het financiële kader

3.1 Verduidelijk het financiële kader

Het PDPO 2007-2013 bevat nagenoeg geen informatie over het financieel plan. Het hoofdstuk V. Financieel Plan bestaat uit drie bladzijden met grotendeels niet ingevulde tabellen.

Er is nog heel wat onzekerheid over de financiering van het PDPO 2007-2013. Zo is bijvoorbeeld de hoogte van het totale budget nog zeer onduidelijk. In het PDPO 2007-2013 (pag.280) is sprake van een totaal budget van 604 miljoen euro. De nota van de Inspectie van Financiën gaat uit van een totaal budget voor het PDPO 2007-2013 van 850 miljoen euro. Tevens is er nog geen duidelijkheid over het cofinancieringspercentage dat per as zal voorgesteld worden aan Europa. Ook de verdeling over de verschillende assen en maatregelen en de uiteindelijke bijdrage van Europa staan nog niet vast.

Op basis van de gegevens waarop de nota van de Inspectie van Financiën is gebaseerd zou de financiering van het PDPO 2007-2013 (totaal budget 850 miljoen euro) grotendeels via overheidsmiddelen gebeuren: bijna 75% door het Vlaamse Gewest, 22% door de Europese Gemeenschap (het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling) en 3% door de begunstigden. De Europese cofinanciering zou ongeveer 200 miljoen euro bedragen. Hierin zijn de modulatiemiddelen en Leader begrepen. In vergelijking met de vorige periode betekent dit een daling van de Europese cofinanciering met 19 miljoen euro. De Vlaamse bijdrage zou toenemen van 299 miljoen euro in de periode 2000-2006 tot 650 miljoen euro voor de periode 2007-2013.

3.2 Onderbouw noodzaak sterke groei Vlaamse financieringsbehoefte

De noodzakelijke financiering vanuit de Vlaamse begroting wordt geraamd op 650 miljoen euro. Ten opzichte van de vorige periode betekent dit een stijging met 350 miljoen euro. In de meerjarenbegroting, zoals ingediend in het Vlaams Parlement op 8 juni 2006, is dit niet voorzien. Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting werd met hoogdringendheid gevraagd op 14 juli 2006.

De Raden stellen vast dat er nog geen begrotingsakkoord bestaat over de Vlaamse cofinanciering van het PDPO 2007-2013. Ten opzichte van de vorige periode vraagt het PDPO 2007-2013 een zeer aanzienlijke toename aan Vlaamse middelen (meer dan een verdubbeling). Bij dit bedrag moet nog de financiering geteld worden van de huidige projecten die niet langer zullen worden opgenomen in het PDPO 2007-2013 en waarvoor nog extra Vlaamse middelen moeten worden voorzien (de maatregelen aangemeld als staatssteun in toepassing van artikel 89 van de EU-verordening, zie ook alinea 3.4).

De Raden vragen meer duidelijkheid en transparantie omtrent de factoren die leiden tot deze sterke toename van het totale budget en aldus van de Vlaamse cofinanciering. Zo merken de Raden bijvoorbeeld op dat één derde van het totale budget wordt besteed aan één maatregel, met name het ondersteunen van investeringen in de landbouw (maatregel 121-VLIF). Uitgaande van een Europees cofinancieringspercentage van 30% betekent dit dat Vlaanderen voor deze maatregel 215 miljoen euro aan financiële middelen moet bijdragen.

3.3 Bewaak lasten uit het verleden: creëer geen nieuwe hypotheek op de toekomst

De Raden stellen vast dat een belangrijk deel van de financiering van het PDPO 2007-2013 gaat naar lasten uit het verleden. Het gaat om maatregelen die deel uitmaken van het huidige PDPO met een contracttermijn die ruim de periode van het huidige PDPO overschrijden. De totale kost van de meerjarencontracten (VLIF-investeringen en beheersovereenkomsten) zou ongeveer de helft van het totale budget van het PDPO 2007-2013 in beslag nemen. De Raden hebben reeds in eerdere adviezen gewezen op de nefaste impact van deze 'lasten uit het verleden'. Dit leidt er onder meer toe dat de beleidsruimte voor nieuwe accenten zeer beperkt wordt.

De Raden merken op dat het PDPO 2007-2013 blijft opteren voor langlopende contracten. Bovendien stellen de Raden vast dat in de raming voor de maatregel 'ondersteuning investeringen' nog steeds wordt uitgegaan van rentesubsidies, niettegenstaande het gebruik hiervan op Europees niveau afgeschaft wordt vanaf 2013. De huidige maatregelen inzake investeringssteun voorzien in een rentesubsidie *met een duurtijd die afgestemd is op de economische levensduur van het goed*.⁶ De Raden betreuren dat in het PDPO 2007-2013 niet wordt geanticipeerd op deze Europese beslissing. Dit betekent dat in de toekomst nog heel wat extra Vlaamse middelen nodig zullen zijn om de afschaffing van de Europese cofinanciering van rentesubsidie op te vangen.

3.4 Streef naar een financieel evenwicht tussen de assen

De nieuwe Europese Plattelandsverordening biedt het kader voor de duurzame ontwikkeling van het platteland. Ze gaat impliciet uit van de drie basiscomponenten van duurzame ontwikkeling: de economische, de sociale en de ecologische dimensie. De maatregelen zijn gegroepeerd naar de drie hoofddoelstellingen voor het vernieuwde plattelandsontwikkelingsbeleid met name (1) as1: het bevorderen van de competitiviteit van de land- en tuinbouw door steun voor herstructurering, (2) as 2: het bevorderen van milieu en natuur door steun voor landbeheer en (3) as 3: het bevorderen van de leefkwaliteit in plattelandsgebieden en van diversificatie van de economische activiteit.

De EU-verordening legt een minimale verdeling op van de financiële middelen over de verschillende assen; ten minste 10% naar as 1, 25% naar as 2 en 10% naar as 3. Ten minste 5% van de EU-financiering moet worden besteed aan LEADER. De lidstaten zijn dus vrij om de resterende 50% vrij te verdelen over de verschillende assen. De Raden vroegen in hun advies van 24 maart 2005 om bij de verdeling van deze marge aandacht te hebben voor het evenwicht tussen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling. De Raden betreuren dan ook om nu vast te stellen dat in het PDPO 2007-2013 slechts een minimaal aandeel gaat naar de ecologische as 2 (nl. 25%) en een nog kleiner aandeel aan de maatregelen binnen as 3 (10%). De 50%-marge wordt volledig besteed aan maatregelen binnen as 1. De Raden vragen hoe dan ook om bij de uitwerking van alle maatregelen (en dus niet alleen voor as 2) de milieu- en natuurdoelstellingen te integreren (zie verder alinea 4.2.2).

3.5 Landbouwmilieumaatregelen: vraag naar effectiviteit en efficiëntie

Het PDPO 2007-2013 geeft geen verduidelijking over de begrotingsposten die de Vlaamse overheid zal benutten voor zijn bijdrage aan het PDPO 2007-2013. De Raden vragen om dit per maatregel verder te verduidelijken. Bovendien benadrukken de Raden dat een deel van de maatregelen

⁶ Ontwerp PDPO 2007-2013, pag. 90: "De rentesubsidies zullen niet worden gekapitaliseerd doordat er dan een onevenwicht zou ontstaan met betrekking tot de financiële verdeling van de middelen voor het programma."

zal gefinancierd worden door de begroting van leefmilieu (en het Minafonds). De grootte van deze middelen is niet gekend.

De Raden vragen aandacht voor de effectiviteit en de efficiëntie van de vooropgestelde landbouwmaatregelen. Zo verwijzen de Raden naar een vrij recent rapport van de Europese Rekenkamer, dat heel wat vragen plaatst bij de efficiëntie en de controleerbaarheid van landbouwmilieumaatregelen.⁷ De bevindingen van de Rekenkamer tonen aan dat, doordat de goede landbouwmethodes vaak onduidelijk zijn omschreven, de controles in de praktijk beperkt blijven tot een aantal weinig zeggende, maar vlot verifieerbare criteria. Daarom valt moeilijk uit te maken in hoeverre de landbouwmilieumaatregelen verder gaan dan de goede landbouwmethodes. Hetzelfde rapport benadrukt bovendien dat overeenkomstig Verordening (EG) nr. 817/2004 de lidstaten op regionaal of nationaal niveau codes van goede landbouwmethoden, afgekort GLM, moeten opstellen. De GLM vormen een werkwijze die een redelijke landbouwer in de betrokken regio toepast, hetgeen inhoudt dat de bestaande milieuwetgeving wordt nageleefd. GLM zijn een basisvereiste voor landbouwers die aan landbouwmilieumaatregelen willen deelnemen. Dit betekent meteen ook dat de overheid de bestaande codes van goede landbouwpraktijken moet aanpassen aan de vereisten van de 'cross compliance'.

De Raden verwijzen hierbij ook naar het Landbouwrapport 2005 waar onder meer gesteld wordt: *"door het ontbreken van monitoringgegevens is er momenteel nauwelijks iets bekend over de natuurrealisaties en de ecologische effectiviteit van de Vlaamse beheerpakketten."*

3.6 Staatssteun

Onder het hoofdstuk 'VI. Staatssteun' worden zes maatregelen vermeld die volledig gefinancierd zullen worden met Vlaamse middelen, maar wel dienen aangemeld te worden aan Europa:

1. De bestaande maatregel 'beheersovereenkomst botanisch beheer' zal worden verder gezet maar volledig gefinancierd met Vlaamse middelen (dus zowel wat betreft de nieuwe overeenkomsten als wat betreft de bestaande).
2. De maatregel 'beheersovereenkomst kwetsbare zones natuur' zal worden verder gezet maar volledig gefinancierd met Vlaamse middelen.
3. De bestaande maatregel ter ondersteuning van de reconversie van de varkenshouderij naar de biologische productiemethode zal in de toekomst niet meer opgenomen worden in het PDPO 2007-2013 en volledig gefinancierd worden door Vlaamse middelen.
4. De beheersovereenkomst kleine landschapselementen is opgenomen als maatregel onder as 2 (maatregel 2.11). Als staatssteun wordt aan Europa de mogelijkheid aangemeld van een bijkomend supplement door lokale besturen.
5. Een nieuwe beheersovereenkomst onroerend erfgoed wordt aangemeld. De concrete doelstellingen en modaliteiten ontbreken echter nog volledig.
6. De bestaande subsidie voor de opmaak van bosbeheersplannen wordt voortgezet, maar volledig gefinancierd met Vlaamse middelen.

Deze maatregelen (met uitzondering van het supplement voor kleine landschapselementen) zullen volledig met Vlaamse middelen moeten worden betaald. Het PDPO 2007-2013 bevat geen raming van deze meeruitgave voor Vlaanderen. Bovendien is deze meeruitgave niet opgenomen in de meerjarenbegroting zoals ingediend in het Vlaams Parlement op 8 juni 2006.

⁷ Speciaal Verslag nr.3/2005 over plattelandontwikkeling: Verificatie van de agromilieu-uitgaven, uitgebracht krachtens artikel 248, lid 4, tweede alinea, EG)

4. De maatregelen

4.1 Overzicht maatregelen

Het PDPO 2007-2013 groepeert veertig specifieke maatregelen voor plattelandontwikkeling, opgedeeld naar de drie assen. Binnen as 4 'Leader' zijn de maatregelen gericht op de ondersteuning van de doelstellingen van as 3. Het merendeel van de maatregelen van het PDPO 2007-2013 zijn bestaande maatregelen, die reeds werden opgenomen in het huidige PDPO. Slechts vier maatregelen zijn nieuw, ze worden in onderstaande tabel onderlijnd. Een beperkt aantal maatregelen (zoals maatregel 2.8 beheersovereenkomst soortenbeheer) werd uitgebreid.

As 1:	Verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouw
1.1	Opleiding in de landbouw
1.2	Opleiding en vorming in de bosbouw
1.3	Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw
1.4	Opleiding in de biologische landbouw
1.5	Vestiging van jonge landbouwers
1.6	Bedrijfsadviessysteem voor land- en tuinbouwers
1.7	Oprichting en voorlopige erkenning van bosgroepen
1.8	Investeringen in de land- en tuinbouw
1.9	Verhoging toegevoegde waarde van de land- en bosbouwproducten
1.10	<u>Deelname door landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen</u>
1.11	<u>Promotie voedselkwaliteitsregelingen BOB/BGA/GTS</u>
1.12	Infrastructuur ontwikkeling (uitdovend)
1.13	Afzet landbouwproducten (uitdovend)
As 2:	Verbetering van het leefmilieu en het platteland
2.0	Horizontale vergoeding natuur
2.1	Vermindering gewasbescherming (o.a. mechanische onkruidbestrijding)
2.2	<u>Duurzaam telen en gebruiken koolzaad en andere gewassen</u>
2.3	Behoud van bedreigde lokale veerassen en hoogstamboomgaarden
2.4	Introductie van vlinderbloemige gewassen in het silagevoeder
2.5	Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt
2.6	Steun aan de biologische landbouw
2.7	Beheersovereenkomst Perceelsrandenbeheer
2.8	Beheersovereenkomst Soortenbescherming
2.9	Beheersovereenkomst Erosiebestrijding
2.10	Beheersovereenkomst Kwetsbare Zones Water
2.11	Beheersovereenkomst Kleine Landschapselementen
2.12	<u>Inrichting t.b.v. Kaderrichtlijn Water</u>
2.13	Groenbedekking (uitdovend)
2.14	Mechanische onkruidbestrijding (uitdovend - 2.1)
2.15	Geïntegreerd pitfruit (uitdovend)
2.16	Bebossing van landbouwgrond
2.17	Niet-productieve investeringen in bossen
As 3:	Verbetering leefkwaliteit, diversificatie economische bedrijvigheid

- 3.1 Investerings in niet-agrarische activiteiten op landbouwbedrijven
- 3.2 Zorg verlenen en activering van zorgvragers op land- en tuinbouwbedrijven
- 3.3 Bevordering van toeristische activiteiten
- 3.4 Basisvoorzieningen voor economie en plattelandsbevolking
- 3.5 Dorpskernvernieuwing- en ontwikkeling
- 3.6 Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed
- 3.7 Intermediaire dienstverlening
- 3.8 Trage wegen (uitdovend)
- 3.9 Landelijk erfgoed (uitdovend -3.6)

As 4: LEADER

4.2 Maatregelen binnen as 1

4.2.1 Reguliere landbouwmaatregelen

Twee derde van het totale budget gaat naar as 1. Drie maatregelen kaderen binnen de bosbouw (opleiding in de bosbouw, erkenning van bosgroepen en verhogen toegevoegde waarde landbouw- en bosbouwproducten). Verder worden tien reguliere landbouwmaatregelen opgenomen binnen as 1. Het betreft enerzijds de bestaande maatregelen ter ondersteuning van investeringen in de landbouwbedrijven (maatregelen 1.8 en 1.5) en in ondernemingen in de agro- voedingssector (maatregel 1.9). Daarnaast zijn er drie maatregelen ter ondersteuning van de opleiding en de vorming in de landbouw (maatregelen 1.1, 1.3, 1.4). Ook deze maatregelen maakten reeds deel uit van het vorige PDPO en worden ongewijzigd verder gezet in het PDPO 2007-2013. De maatregel inzake het bedrijfsadviesstelsel is een maatregel die in het voorjaar van 2006 als een grote wijziging van het PDPO 2000-2006 werd aangemeld aan Europa.⁸

Hierna gaan de Raden in op de integratie van de milieudoelstellingen in de maatregelen van as 1 (alinea 4.2.2) en op de twee nieuwe maatregelen die gericht zijn op de ondersteuning van kwaliteitsregelingen (alinea 4.2.3).

4.2.2 Integratie van milieudoelstellingen

De Europese Plattelandsverordening legt de nadruk op een duurzame ontwikkeling van het platteland. De drie assen staan voor de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: as 1: verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouw (economische dimensie), as 2: verbetering van het leefmilieu en het platteland (ecologische dimensie) en as 3: verbetering leefkwaliteit, diversificatie economische bedrijvigheid (sociale dimensie).

In het advies van 24 maart 2005 vroegen Minaraad en SERV aandacht voor een volwaardige uitbouw van de tweede as. Daarnaast vroegen de Raden evenwel om bij de uitwerking van alle maatregelen (en dus niet enkel bij de maatregelen van as 2) de milieudoelstellingen te integreren in samenhang met de economische en sociale doelstellingen. De Raden stellen vast dat de tussentijdse evaluatie van het huidige PDPO talrijke voorstellen formuleert voor een betere integratie van de milieudoelstellingen (o.a. in de steun voor VLIF-investeringen). Ook de plan-Mer en de ex ante evaluatie van het PDPO 2007-2013 zullen hieromtrent aanbevelingen formuleren. De Raden vra-

⁸ Briefadvies van 7 maart 2006 over het Vlaams programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling, periode 2000-2006, grote wijzigingen 2006. MiNa-Raad 2006|08.

gen om met het maatschappelijk middenveld overleg te plegen met het oog op een betere integratie van natuur- en milieudoelstellingen in de plattelandsmaatregelen.

4.2.3 Kwaliteitsregelingen: steun voor landbouwers en steun voor promotie

Het PDPO 2007-2013 voert twee nieuwe maatregelen in onder as 1. Het betreft enerzijds een financiële vergoeding voor landbouwers die deelnemen aan een voedselkwaliteitsregeling (enerzijds biologische landbouwproducten en anderzijds voedselkwaliteitsregeling die bijzondere wettelijke kwaliteitseisen stellen). De Raden wijzen er op dat de erkenning van de voedselkwaliteitsregelingen die bijzondere bovenwettelijke kwaliteitseisen nastreven nog dient te gebeuren. De Raden dringen aan op een strikte toepassing van de voorschriften zodat alleen voedselkwaliteitsregelingen met bovenwettelijke normen die zich richten op kleine groepen producenten binnen deze regeling erkend kunnen worden.

Tevens wordt een vergoeding voorzien voor voorlichtingsactiviteiten door producentgroeperingen voor producten die erkend en beschermd zijn (Beschermd Oorsprongsbenaming, Beschermd Geografische Aanduiding en Geografische Traditionele Aanduidingen).

4.3 Maatregelen binnen as 2

4.3.1 Duurzaam gebruik landbouw- en bosgrond

Van de 18 maatregelen opgenomen onder as 2 zijn het merendeel (nl. 15) landbouwmilieumaatregelen, die kaderen binnen de bevordering van het duurzaam gebruik van landbouwgrond. De andere categorieën van maatregelen die de Europese verordening voorziet worden amper benut. Binnen de categorie Natura 2000-betaling wordt de bestaande horizontale vergoeding voor kwetsbare zones natuur ingeschoven. Er is geen steun voorzien inzake dierenwelzijn of niet-productieve investeringen. Inzake het duurzaam gebruik van bosgrond is één maatregel voorzien betreffende de eerste bebossing van landbouwgrond en één maatregel inzake steun voor niet-productieve investeringen in bossen. Van de mogelijkheid om voor bossen maatregelen uit te werken inzake Natura 2000, milieu of inzake de eerste bebossing van niet-landbouwgronden wordt in het PDPO 2007-2013 geen gebruik gemaakt (zie onderstaand schema).

Maatregelen voorzien onder as 2 in de EU-verordening (artikel 36)	Maatregelen opgenomen in het PDPO 2007-2013
<u>Maatregelen inzake duurzaam gebruik van landbouwgrond (art. 36a)</u>	
Betalen natuurlijke handicaps in berggebieden en andere gebieden met handicaps (art. 36 a i, ii)	-
Natura 2000-betalen (art. 36 a iii)	maatregel 2.0: horizontale vergoeding natuur
Landbouwmilieumaatregelen (art. 36 a iv)	maatregelen 2.1 t.e.m. 2.15 zoals vermeld onder alinea 4.1
Dierenwelzijnsbetalen (art. 36 a v)	-

Steun voor niet-productieve investeringen o.a. Natura 2000 (art. 36 a vi)	-
<u>Maatregelen inzake duurzaam gebruik van bosgrond (art. 36b)</u>	
Eerste bebossing van landbouwgrond (art. 36 b i)	maatregel 2.16
Eerste totstandbrenging van boslandbouwsystemen op landbouwgrond (art.36 b ii)	-
Eerste bebossing van andere grond dan landbouwgrond (art. 36 b iii)	-
Natura 2000-betalingen (art. 36 b iv)	-
Bosmilieubetalingen (art.36 b v)	-
Herstel van bosbouwpotentieel en het treffen van preventieve maatregelen (art.36 b vi)	-
Steun voor niet-productieve investeringen	maatregel 2.17

Bij de 18 maatregelen opgenomen onder as 2 zijn slechts 2 nieuwe maatregelen ten opzichte van het huidige PDPO. Het betreft de financiële ondersteuning voor het duurzaam telen en gebruiken van koolzaad en andere gewassen (zie alinea 4.3.5) en de steun voor de inrichtingsmaatregelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water (zie alinea 4.3.6). Wel zijn diverse andere landbouwmilieumaatregelen in meer of mindere mate bijgestuurd.

4.3.2 MTR-randvoorwaarden als nieuw element

Met de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid wordt sinds 1 januari 2005 de uitkering van de bedrijfstoelag gekoppeld aan het realiseren van een aantal randvoorwaarden inzake milieu, natuur en dierenwelzijn (de MTR-randvoorwaarden). Artikel 51 van de Europese plattelandsverordening koppelt nu ook de steun voor landbouwmilieumaatregelen (en dus niet voor de maatregelen die vallen onder as 1, as 3 of as 4) aan het voldoen aan deze randvoorwaarden. Concreet betekent dit dat een landbouwer die niet voldoet aan de MTR-randvoorwaarden een lagere of geen steun voor de betrokken landbouwmilieumaatregel ontvangt. De Raden stellen vast dat de controle en de sanctionering op het niet naleven van de gestelde randvoorwaarden niet verder toegelicht worden in het PDPO 2007-2013 en vragen om dit in het programma alsnog te verduidelijken.

Tenslotte benadrukken de Raden nogmaals dat geen steun kan worden verleend voor landbouwmilieumaatregelen die geen meerwaarde realiseren ten opzichte van deze MTR-randvoorwaarden (wettelijke minimumnormen). De Raden zijn in die zin verheugd dat een aantal maatregelen (o.a. groenbemesting) niet langer meer financieel ondersteund worden. Niettemin stellen de Raden vast dat in het PDPO 2007-2013 nog steeds een aantal maatregelen zijn opgenomen waarover twijfel bestaat of ze voldoen aan deze vereisten (o.a. maatregel 2.5 Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt en maatregel 2.9 Erosiebestrijding).

4.3.3 Natura 2000-maatregelen

Inzake de financiering van Natura 2000 heeft de Europese Commissie duidelijk geopteerd voor de integratieoptie. De financiering zal in de toekomst grotendeels moeten gebeuren via de verschillende Europese fondsen.⁹ Binnen de Europese Plattelandsverordening zijn aldus diverse aanknopingspunten ingebouwd voor Natura 2000-maatregelen. Binnen as 2 is slechts één maatregel opgenomen in het kader van de ondersteuning van Natura 2000 zoals bedoeld in artikel 38 van de EU-Verordening, met name de bestaande compensatievergoeding voor landbouwers gelegen in kwetsbare zones natuur. De Raden benadrukken dat deze maatregel zal moeten gewijzigd worden in functie van de resultaten van de geplande en noodzakelijke herziening van de mestwetgeving.

4.3.4 Biologische landbouw

De Vlaamse Strategie Platteland gaat terecht uit van het stimuleren van de biologische landbouw in Vlaanderen. Biologische landbouw kan immers een bijdrage leveren aan de drie assen. Het areaal biologische landbouw uitgedrukt als percentage van de totale oppervlakte bouwland ligt in België laag ten opzichte van andere Europese landen. De Raden vinden het aldus positief dat het PDPO 2007-2013 de optimalisatie van het beleid betreffende biologische landbouw als een belangrijke opportuniteit voor de toekomst ziet.

Doorheen heel het PDPO 2007-2013 kan de aandacht voor biologische landbouw beter geïntegreerd worden. Zo zou bijvoorbeeld in as 1, voor wat betreft de beroepsopleiding biologische boeren, meer nadruk moeten liggen op de afzet- en marketingmogelijkheden in plaats van eenzijdig op de technische aspecten. Binnen as 2 zou biologische landbouw als model kunnen gestimuleerd worden voor de ecologische gevoelige gebieden. Binnen as 3 kunnen er stimulansen gegeven worden om prioritair met biologische landbouwers aan diversificatie te werken (o.a. bio-agritoeerisme, stimulansen voor lokale restaurants om met lokaal biologisch voedsel te werken).

4.3.5 Duurzaam telen en gebruiken van koolzaad en andere energiegewassen

Het PDPO 2007-2013 voert een nieuwe steunmaatregel in betreffende de teelt van energiegewassen. Landbouwers ontvangen een vergoeding van 200 €/ha koolzaad.

De Minaraad wees in zijn advies van 28 april 2005 op de talrijke beperkingen van de productie in Vlaanderen van biobrandstoffen via energieteelten. Zo benadrukte de Raad onder meer het gebrek aan beschikbare ruimte. De noodzakelijke arealen zijn enorm in het licht van de beschikbare landbouwgronden. De problematiek van biobrandstoffen moet in een Europees kader gezien worden (ruimtegebruik in landen als Frankrijk en Polen biedt meer mogelijkheden). Bovendien vroeg de Raad aandacht voor de totale milieudruk bij de teelt van energiegewassen (pesticidegebruik, bemesting en de GGO-problematiek.)

De Raden benadrukken dat de steunmaatregel voor koolzaad en andere energiegewassen niet kan worden beschouwd als een landbouwmilieumaatregel. De Raden wijzen er bovendien uitdrukkelijk op dat landbouwmilieubetalingen slechts kunnen worden verleend voor verbintenissen die verder gaan dan de wettelijke randvoorwaarden. Het volstaat dus niet enkel dat bij de teelt van koolzaad kan aangetoond worden dat voldaan wordt aan een aantal wettelijke normen op het gebied van milieu, natuur en gezondheid van planten én dat de voorwaarden zijn gerealiseerd voor het in stand houden van de gronden in een goede landbouw- en milieueconditie. Bovendien moet aangetoond worden dat de beoogde milieudoelstellingen verder gaan dan deze wettelijke normen

⁹ Communication on the financing of Natura 2000, 15 juli 2004

of randvoorwaarden. Zoals de maatregel nu is uitgewerkt is hiervan volgens de Raden geen sprake. De Raden vragen aldus de modaliteiten van deze maatregel aan te passen en de milieuaspecten op te volgen.

4.3.6 Inrichting ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water

De nieuwe maatregel ondersteunt inrichtingsmaatregelen door landbouwers voor het realiseren van waterpeilverhoging of vertraging van de waterafvoer. De mogelijke maatregelen zijn zeer ruim opgevat en kunnen gaan van concrete werken zoals plaatsing van stuwen tot monitoring en voorlichting. De maatregelen moeten uitgevoerd worden door landbouwers (via een systeem van aanbestedingen door lokale of regionale landbouworganisaties) binnen het agrarische gebied (met uitzondering van de overstromingsgebieden). De gemiddelde vergoeding bedraagt 30 euro per ha. De Raden vragen deze maatregel duidelijk te kaderen binnen de deelbekkenbeheersplannen en de toepassing van deze maatregel toe te spitsen op gebieden afgebakend binnen deze plannen.

4.3.7 Kwetsbare zones water

Het PDPO 2007-2013 laat de mogelijkheid open om de huidige maatregel voor kwetsbare zones water te verruimen tot alle kwetsbare zones water in het kader van de mestwetgeving. De Raden wijzen op de talrijke onduidelijkheden omtrent deze maatregel en drukken hun vrees uit dat deze maatregel bij onzorgvuldig beheer kan leiden tot een onbetaalbare situatie. Alleszins zal de voorgestelde maatregel dienen aangepast te worden de nieuwe mestwetgeving. Aandachtspunten hierbij zijn de omschrijving van het toepassingsgebied, de uitwerking van de steunmodaliteiten (in functie van het realiseren van een meerwaarde ten opzichte van de milieubasiskwaliteit zoals geformuleerd in de Nitraatrichtlijn) en het financiële kader. De Raden lezen in het PDPO 2007-2013 dat dit zal aangemeld worden via een grote wijziging van het PDPO 2007-2013 en wensen zich hier ten gepaste tijde over uit te spreken.

4.4 Maatregelen binnen as 3

4.4.1 Provinciale plattelandsmatregelen

As 3 groepeert twee soorten maatregelen. Een eerste groep betreft een deel van de VLIF-investeringsmaatregelen (investeringen gericht op het uitvoeren van niet-agrarische activiteiten en zorgverlening). Een tweede groep omvat de provinciale plattelandsmatregelen. Deze maatregelen zijn zeer ruim omschreven. Hierbij wordt gewerkt met een projectensysteem waarbij vanuit de provincie projectoproepen worden gedaan voor het uitvoeren van deze maatregelen die moeten passen binnen de provinciale plattelandsontwikkelingsplannen. De begunstigden zijn - naast de plaatselijke groepen - ook de provincies, lokale besturen, organisaties uit de sociaal-culturele sector, lokale verenigingen. In het plan worden ook nog een aantal maatregelen uit het verleden opgenomen waarvan de laatste betalingen tegen 2008 moeten gerealiseerd zijn. Het betreft de op zichzelf waardevolle maatregelen inzake 'trage wegen' en 'landelijk erfgoed'. Gezien de ruime omschrijving van de maatregelen biedt as 3 inhoudelijk dezelfde potenties voor het uitvoeren van het provinciale plattelandbeleid als het huidige PDPO. Leader kan extra accenten leggen binnen de tien Leader-gebieden (zie volgende alinea 4.5). De Raden vragen tevens dat - zoals vastgelegd met de beslissing van de Vlaamse Regering van 9 juni 2006 - de inbreng van het middenveld in de provinciale managementcomités ingeschreven wordt in het PDPO 2007-2013.

4.4.2 Inzet op verbreding

De Raden legden in hun advies van 24 maart 2005 sterk de nadruk op het multifunctionele karakter van het Vlaamse platteland en vroegen meer aandacht voor verweving en versterking van de diversiteit. Meer diversificatie en stimulering van nieuwe activiteiten kunnen de economische leefbaarheid van het platteland vergroten. Het gaat hierbij onder meer om diverse economische activiteiten op het platteland en om de verdere ontwikkeling van streekproducten, verkorte distributieketens, natuur- en landschapsbeheer, zachte vormen van recreatie en toerisme, trage wegen, herstel en behoud van karakteristieke of historische gebouwen, natuur- en milieueducatie, decentrale energievoorziening via hernieuwbare energiebronnen (waterkracht, windkracht, zonne-energie, biomassa), promotie van hernieuwbare grondstoffen, kleinschalige waterzuivering (in een kader van integraal waterbeheer), kleinschalige zorgverstrekking, enzovoort. Vermits een deel van deze functies ook kan binnen landbouwbedrijven, biedt dit voor de landbouw de mogelijkheid om - naargelang de specifieke mogelijkheden – te ontwikkelen naar een multifunctionele landbouw.

De Raden stellen vast dat deze verbreding in grote mate zal moeten gedragen worden door de maatregelen opgenomen in as 3 (en deels as 4). Mede door het beperkte budget voor deze as vragen de Raden om bij het vastleggen van de prioriteiten specifiek de aandacht te vestigen op dit verbredingsaspect. De Raden hebben immers meermaals de nadruk gelegd op het grote aantal actoren dat actief is op het platteland. Al deze actoren dienen betrokken te worden bij het plattelandsbeleid. De Raden wezen onder meer op de talrijke mogelijkheden die hieromtrent ingebouwd zijn in de Europese Plattelandsverordening. De Raden betreuren dat het PDPO 2007-2013 financieel amper inspeelt op deze ruime verscheidenheid aan actoren.

4.5 Maatregelen binnen as 4

4.5.1 Leader

De Europese Plattelandsverordening integreert de Leader-aanpak als een vierde, horizontale as. De Leader-aanpak kan bijdragen tot de inhoudelijke doelstellingen van as 1, as 2 en as 3. Binnen het PDPO 2007-2013 wordt de Leader-aanpak evenwel enkel ingevoerd voor de maatregelen van as 3. Europa stelt dat minimaal 5% van het totale budget naar Leader dient te gaan. Ten aanzien van de vorige periode zou het budget voor Leader aldus toenemen. De Raden betreuren dat het PDPO 2007-2013 de Leader-aanpak beperkt tot as 3. De Raden menen dat ook voor de andere assen de Leader-aanpak zeer waardevol kan zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de diverse beheersmaatregelen (soortenbeheer, kleine landschapselementen) waar diverse mogelijkheden bestaan voor lokale, vernieuwende samenwerkingsprojecten.

4.5.2 Tien plaatselijke groepen

De begunstigden van de financiële bijdrage van Leader zijn de plaatselijke groepen. Zij dragen de ontwikkelingsstrategie voor hun gebied en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering ervan op basis van een specifiek ontwikkelingsplan. Het plan stelt dat deze opgericht worden door middel van een 'call', wat wil zeggen dat plaatselijke groepen een ontwikkelingsplan moeten indienen wat dan beoordeeld wordt. In de praktijk zullen de provincies werk maken van het samenbrengen van de vereiste actoren, de opmaak van dat ontwikkelingsplan ondersteunen, de vereiste structuren (vzw's) oprichten.

4.5.3 Tien Leader-gebieden

Het PDPO 2007-2013 bepaalt dat de Leader-aanpak slechts ingezet kan worden in zeer specifieke rurale gebieden. Het belangrijkste criterium hierbij is een inwonersdichtheid van maximaal 300 inwoners/km² en een bebouwingsgraad van maximaal 15%. Gezien de beperkte financiële middelen ondersteunen de Raden de toespitsing van de Leader-aanpak tot zeer specifieke plattelandsgebieden.